

Ezoterika přírody i zahrádkaření

Karel Funk

Vyrazíme nyní do přírody na výlety, na dovolené, lezeme po horách i dolinách, kocháme se rozhledy a výhledy, honíme se za přírodními úkazy, trháme osobní rekordy v počtech ušlých kilometrů nebo vysázených kedlubnů... Budiž, něco na tom je. Navykli jsme si pojmát přírodu jako zdroj osvěžení duše i zdroj zdravých plodů, nástroj ke zbavení tíhy a starostí všedních dní. Lze tu hledat i jiný pohled? Můžeme od sebe chtít ještě víc? Ano, ale musíme tu jít za poznáním jinam, do ezoterní hladiny. Víím, pojem ezoteriky, duchovna, meditace se dnes zneužívá na kdeco. Ale přesto: může být v přírodě něco ezoterického? A bez reklam na vyškolení k takovému chápání? Německý romantický básník Novalis napsal: "Máme poslání! Jsme povoláni k proměně země!" Trochu si nad tím zauvažujme podle autorů duchovní vědy.

I pro nás by proto měl být podnětný postoj, poprvé vyjádřený svatým Pavlem. Ten totiž nebyl jen teologem, ale v pravém slova smyslu zasvěcencem, mudrcem. Nehledí na přírodu tak, aby od ní něco očekával. Naopak cítí, jak **příroda potřebuje něco od člověka**. A to je pro celý náš poměr k přírodě věc podstatná. Příroda čeká, že sama bude osvobozena člověkem. Sotva nás dnes napadne, že příroda sama sténá pod okovy, kterým je podrobena, aby mohl člověk na zemi být a žít. Apoštol Pavel byl první, kdo poznal, že trvalým splynutím slunečné Kristovy bytosti se zemskou aurou má být obnoven nejen člověk, ale i příroda, ba celé zemské těleso. Vyslovil ono hluboké slovo: Vždyť vííme, že veškeré tvorstvo s námi lká a společně pracuje k porodu...

Pavlův probuzený duch viděl a slyšel ve všem tvorstvu napjaté, toužebné očekávání. Příroda sama touží po svobodě, proto ji člověku nemůže plně dát. Sama je jen zhmotnělým záhalem duchovních světů. Zatím se jí chceme smyslově opájet, osvěžovat, léčit si v ní nervy, ale nic víc. Svobodu si musí ale vydobýt nejprve člověk. Pak může být malým a pomalým spoluvykupitelem přírody.

Dnešní člověk v lepším případě cítí k přírodě vděčnost či pokoru, srovnává ubohé stavby lidské s velehorami, sebe s ubohým červem i pevností skal... Je to dobré, ale je to málo. Zasvěcenec Pavel viděl hlouběji: příroda lká ve své službě, je porobena v otroctví. Spí ve svém zemském zakletí. Čeká na svobodu skrze lásku bdělého, duchovně oživeného člověka! Pak nastane onen porod. Je to pro lidstvo nesmírná odpovědnost.

Dávní Indové viděli v přírodě jen moře pomíjivosti, maju. Ven z tohoto světa, člověče! Zpět do prvotního stavu Ducha! Do tohoto světa nepatříš! Víc říci tehdy nemohli. Necítili ještě spoluzodpovědnost za naši planetu. Pavel říká více. Člověk, proniknuvší

k hloubce ezoterního křesťanství, nehledá věčnost daleko od přírody. Přináší věčnost, kterou v sobě nosí a nalézá, zpět přírodě! To je vznešený úkol člověka!

Někdy hledáme v přírodě zjevení vyššího světa

Tušíme tam ještě alespoň něco z vanutí božské čistoty a majestátu. Budiž, je to lepší, než kdybychom necítili ani to. Hledáme vznešenost, oddáváme se šumění lesů, hučení vod, velebnosti hor, záření nebeských světél. Tyto pocity jsou zachované zbytky náboženství. Pokud přírodu jen pocitově konzumujeme pro své blaho a neopětujeme láskou, pak je to na mentální úrovni podobné jako hmotné drancování jejích surovin.

Jde o to, co má člověk v sobě, dívá-li se do přírody. Je obrovský rozdíl, položíme-li vedle sebe duševní velikost a jistotu Pavlova a prázdnotu a konzumní rozkochanou požívačnost vůči přírodě u dnešního člověka. Jen kdo má hlubokou lásku k přírodě, nalezne i vůli k jejímu vysvobození, uslyší její odvěké volání. Z přírody nejen berme, ale v první řadě jí dávejme: radost, lásku...

Nejde o to porobit si zemi zevně, na to jsme kabrňáci, ale proniknout zemi, proměnit ji Duchem Kristovým, duchem lásky. Lze si představit velkolepější světový úkol? Můžeme s tím začít i na jakémkoliv kousíčku země kolem svého obydlí, který jsme si ještě nevydláždili, nezabetonovali nebo nevyasfaltovali. Neosvobozený člověk však nemůže osvobozovat zemi. Všim, co činí, zasahuje člověk do světa, mění ho, ale zatím většinou ne k dobrému. A protože zemi neosvobozuje, neproměňuje v dobro, země nám to vrátí.

Co jiného jsou například tsunami než "protáhnutí se" země, na které naše tvrdé sobectví též utvořilo pevný škraloup. Ten musí občas povolit, zemské desky se pohnou, země se potřebuje narovnat, nadechnout, "oklepat". Není zvláště naší láskou, ohleduplností, sounáležitostí. Člověk dnes stojí pyšně a zároveň bezradně proti přírodě a její síly se na něho proto vrhají: přírodními katastrofami jako záplavy, zemětřesení, tsunami atd. ve velkém, nebo nemocemi včel, mšicemi, krtky, slimáky atd. na našich zahrádkách.

Člověk zatvrdl v egoizmu, tím pak zotročil i přírodu, a nyní je vůči zotročené přírodě také bezmocný. Chce ji pak ještě sobečtěji podmanit a ta se proti němu obrací. Pro technického člověka již v přírodě nepřebývají živé bytosti i z živoucích hvězdných světů se mu stala jen světélka pro oči. Tím se člověk sám zatemňuje. V průběhu patriarchální nadvlády podchlazeného vnějšího rozumu dochází jak k pustošení a týrání země, tak k zapomínání na žensky-božský princip – nebeský i zemský. I svatý Jan hovoří o vyhnání ženy na poušť, o draku pronásledujícím ženu.

A co můžeme dělat?

Záleží na postojích. Ne konzumovat čistý vzduch, krásu květin a stromů či ticho majetnický pro sebe, ale naopak: vycházet jim vstříc svou láskou a radostí. Bez sentimentu, tvořivě. Asi jako když matka přistupuje k bezmocnému děťátku, aby ho posílila, oblíla láskou.

Pohled našeho oka by měl směřovat opačně, než jsme navyklí: nikoliv jen přijímat pro sebe krásy přírody, ale dávat do pohledu ze sebe ven vděčnost a lásku k horám, stromům, květinám, zvířatům...

Jak zachází naše ruka s rostlinami, se zvířaty, s kamením a nerosty? Jsou i ruce, jež dovedou žehnat. Takové žehnající síly, vycházející od člověka, jsou pro přírodu velmi významné. Účinkují příznivě na růst rostlin, uklidňují zvířata a snad i počasí. A náš duch? Víme o Buddhovi, že dával často žehnajícím silám svého ducha proudit vědomě na východ, západ, sever, jih. Věděl, že to pro svět má význam. Byl to jen sebeklam?

Místo, na něž vstoupí dobrý člověk, je posvěceno. Je to jen básnická fantazie?

A především: Kristus řekl o chlebě a víně jako produktech země, spojiv své bytí s jejich bytím: "Toto jest tělo mé." Byla to jen iluze?